

МЕДІАСТИЛІСТИКА

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2025: 56; 208–220 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2025.56.13274>

УДК [316.77:070.1:81'25]:355.4(4)"202"

СУЧАСНИЙ МЕДІАПЕРЕКЛАД: ОСНОВНІ ДОСЛІДНИЦЬКІ НАПРЯМИ

Ірина Іванова

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
просп. Науки, 9А, 61166, Харків, Україна*

e-mail: vlad-7@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-4786-4979>

У статті розглядаються основні тенденції роботи сучасних медіа з перекладом, також у фокусі уваги перебувають основні напрями досліджень технік та настанов стосовно здійснення перекладу в журналістиці, вплив ідеологій та політичних течій на розвиток медіаперекладу та напрямів його дослідження. Представлено низку дослідницьких проєктів з соціальних комунікацій, що розглядають переклад в медіа як інструмент впливу в умовах тривання гарячої фази війни в Європі.

Ключові слова: медіапереклад, адекватний переклад, пропаганда, війна, журналістика, вільні медіа.

1. Постановка проблеми.

Одним з важливих аспектів досліджень розвитку світових медіа є увага до технологій, напрямів та соціальної детермінації перекладу. Переклад в журналістиці це не буквальне перенесення слів, словосполучень, речень, висловів за середньовічним принципом «слово в слово», це ідеологічно обтяжене, визначене редакційною політикою або пропагандистськими настановами висловлювання тощо. Саме тому визначальними параметрами перекладу в медіа є гнучкість, оперативність, технологічність, сучасність та майстерність перекладача-публіциста.

Пріоритетним в сьогоднішній Україні залишається вміння оперативно реагувати на виклики: фіксувати та визначати маніпулювання із перекладами матеріалів в медіа та відповідально поставитись до досліджень в галузі медіаперекладу. Війна в Україні диктує потребу уважно стежити за основними тенденціями та особливостями здійснення перекладів в медіа незалежно від їхньої форми власності та задекларованих політик.

Причини та наслідки інтерпретації тексту в сучасних медіа, основні тенденції міжкультурної комунікації щодо України, сприйняття України в медійному просторі визначає наукову проблематику цього дослідження.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідницька традиція українського перекладознавства багата і має довгу історію. Досліджувати основні принципи кодування та декодування тексту як цілісної змістової, стилістичної, культурної єдності важливо для сучасного перекладознавства¹. У такому напрямі працюють українські^{2,3} (Л. Вишневська, Н. Карпенко, І. Полюк) та зарубіжні дослідники^{4,5} (A. Brisset, R. Valdeón). Трансформації на рівні перекладу мають на меті створення перекладу, який би якомога точніше передавав емоцію, інформацію, настрій, де культурні коди роблять перехід від однієї культурно-мовної картини світу до іншої, із урахуванням усіх правил мови.

Переклад в журналістиці останнім часом стає чимраз досліджуванішою темою у світових наукових колах. Розглядається така актуальна проблема, як дотримання етики в медійних перекладах, бо принципи адекватного і точного перекладу в медіатекстах часто порушуються. Саме ці проблеми проаналізовано в останніх дослідженнях⁶. Відзначено, що доцільно проводити дослідження таких етичних параметрів перекладу в журналістиці, як точність, правда та культурна чутливість.

У європейському перекладознавстві одним з популярних напрямів став модерністичний переклад «*przekład modernistyczny*». Пріоритетним в такому перекладі є загальний контекст, культурне, мистецьке та ідейне наповнення, а не текст як лінгвістична даність. У таких студіях враховано суперечливі та взаємовиключні тенденції, концепції, візії, кожна з яких може бути втіленням «сучасності» в перекладацькій практиці⁷. Однак зв'язок між сучасністю, визначеною як новий досвід – історичний, соціальний, культурний, темпоральний, – і перекладом досі чекає на поглиблені рефлексії дослідників в царині перекладознавства, літературознавства та лінгвістики.

Дослідниця засад літературного перекладу в радянській Литві⁸ визначила, що перенесення міжкультурного діалогу до темпоральної системи координат спонукає до пошуку функціональних перекладацьких еквівалентів серед засобів систем поє-

¹ Кухаренко, В. А. (2002), *Інтерпретація тексту: підручник для студентів філологічних спеціальностей*, Одеса: Латстар, 292 с.

² Вишневська, Л. (2015), «Еквівалентність польських і українських фразеологізмів: проблеми перекладу», *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, с. 28–32.

³ Карпенко, Н. О., Полюк, І. С. (2019), «Лексико-стилістичні трансформації та їх особливості при перекладі текстів офіційно-ділового стилю (двосторонні угоди між Францією та Україною)», *Young Scientist*, №10 (74), с. 155-160.

⁴ Valdeón, R. A. (2020), «Journalistic translation research goes global: theoretical and methodological considerations five years on. Perspectives», № 28(3), pp. 325–338.

⁵ Brisset, A. (2010), Cultural perspectives on translation. *International Social Science Journal*, № 61(199), pp. 69-81.

⁶ Mohammed, N. A. (2024), «Ethics of Translation and Journalism: Truth, Accuracy and Cultural Sensitivity in Media Communication», *Al-Noor Journal for Digital Media Studies*, vol. 1, pp. 35-45.

⁷ Brzostowska-Tereszkiewicz, T. (2023), «Przekład modernistyczny (modele i opozycje)». W: *Współczesne dyskursy konfliktu: literatura – kultura – język*, Red. W. Bolecki, № 14, s. 5-12.

⁸ Kałęba, W. (2019), «*Wyrwa w świecie: Przekład literacki w sowieckiej Litwie – casus Tomasa Venclovy i rówieśników*», Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, pp. 120-125.

тичних. Ґрунтовне розуміння особливостей модернізму в литовській літературі веде дослідниці до усвідомлення потреби заглиблення в авторський текст та до роздумів над ним.

Медіапереклад з позиції журналістики має представляти власне репрезентацію праці журналіста, підтримку функцій, які медійник виконує⁹. Відкритими до розгляду залишаються питання якості перекладу новин; текстові зміни (адаптація до місцевих культурних та політичних настанов, текстові модифікації, міжмовні трансформації, перекладацькі стратегії та зміни¹⁰ (Matsushita 2019: 13). Ці зміни роблять журналісти, не завжди зважаючи на специфіку теоретичних настанов стосовно етики перекладу, хоча етичні питання є питаннями найвищого рівня. Деякі методи включають зокрема теорії етики перекладу для порушення етичних питань щодо цих змін¹¹.

Частина дослідників відзначає гібридний характер останніх студій в галузі перекладознавства та журналістських практик, де через розширення світових кордонів взаємозв'язок перекладу та журналістики стає наочним.

3. Методологічна основа дослідження.

Методи дослідження в роботі базовані на комплексному підході. Використано описовий метод та аналіз і синтез для опрацювання теоретичних здобутків у галузі комунікативістики, журналістики та перекладознавства. Застосовано міжпредметний аналіз для розгляду складних синкретичних виявів результатів аналізу перекладацької діяльності журналістів та перекладачів в медіапросторі, а також використано методи інтерпретації тексту.

4. Виклад основного матеріалу дослідження.

Медіапереклад та його дослідницька парадигма представлена сьогодні декількома окремими напрямками. Розглянемо найбільш актуальні з погляду залучення їх до досліджень інформаційної війни та її ролі у виборі текстів до перекладу і текстових трансформацій.

Дискурсивно-аналітичний та лінгвістичний підходи до перекладу в журналістиці. Журналістський переклад досліджувався з погляду методологій лінгвістики та теоретичних засад дискурсології.

Розглядаються мовні аспекти перекладу, проблеми лінгвістичного характеру¹² і те, за яких умов студії спираються на традиційні мовознавчі підходи. Наприклад, в аналізі етичної складової в стратегіях перекладу новин використано лінгвістичні підходи та встановлено доволі високий рівень адекватності. Такий теоретико-методоло-

⁹ Valdeón, R. A. (2020), «Journalistic translation research goes global: theoretical and methodological considerations five years on», *Perspectives*, № 28(3), pp. 325–338.

¹⁰ Matsushita, K. (2019), «When News Travels East: Translation Practices by Japanese Newspapers», Leuven: Leuven University Press.

¹¹ Floros, G. (2022), «Journalism and translation ethics», *The Routledge Handbook of Translation and Media*, Abingdon and New York: Routledge, pp. 250–264.

¹² Károly, K. (2017), Logical relations in translation: The case of Hungarian–English news translation», *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, №25(2), pp. 273–293.

гічний вибір Rasul¹³ частина дослідників вважає застарілим мовознавчим підходом, однак вибраний для аналізу матеріал відображає той кут зору, під яким відбувається дослідження, що змінює ситуацію. По-перше, інноваційний вибір мов для аналізу – англо-курдські переклади. Увага до курдської мови, пов'язана з великою кількістю курдів-біженців та формує погляд на медійний переклад з позицій етики. Насправді, варто звертати більше уваги на низку мов, якими користується чимраз більше людей в Європі, а також на актуальні в журналістиці параметри (етика, соціальні орієнтири, культурні особливості), що зрідка обговорюється в перекладознавстві.

На нашу думку, ефективною є модель перекладу, описана в рекомендаціях до перекладу іспанською економічних статей лавреата Нобелівської премії Пола Кругмана в *New York Times*¹⁴. Це обговорення якості перекладів іспанською мовою з позицій міжкультурної комунікації: питання чужості, глобалізації та еміграції. Це насамперед використання функціональної моделі аналізу тексту Норда Скаммелла, де можна оперувати поняттями асиміляції та чужості щодо перекладів промови Ніколя Саркозі під час його візиту до паризького району з великою кількістю іспаномовних іммігрантів. Дослідниця звернулася до класифікації культурних особливостей Педерсена, де частково використано дихотомію асиміляція/чужість.

Розгляд перекладів, здійснених фінською мовою¹⁵, зроблено на основі концепції перекладацької дії *Justa Holz-Mänttari's*. У центрі цієї концепції – твердження, що особливе дослідницьке зацікавлення стосується текстів, пов'язаних із міжкультурною комунікацією серед журналістів, та усвідомлення у процесі перекладу труднощів роботи з медіа.

Дискурс-аналіз також ефективний у дослідженні новин. Наприклад, П. Буланже¹⁶ використовує дискурс-аналіз, розглядаючи ролі корпусу метафор у продукуванні економічних новин у Канаді, а у дослідженнях новин ретельно проаналізовано прагматику використання метафор. Поєднання дискурс-аналізу та лінгвістичної прагматики дають можливість визначити вплив журналіста-перекладача у поширенні ідеологій, політичних переконань (в представленому дослідженні неоліберального погляду на економіку).

Група науковців у 2016 році (Van Poucke and Belikova) здійснила дослідження лінгвостилістичного характеру метафор, що використовує російська преса в перекладах нідерландських, англійських та фінських оригінальних новинних видань¹⁷. Результатом розвідок став висновок, про планомірне та усвідомлене формування образу «світу зла», демонізацію Заходу, що відштовхує «мирну» росію. Такі переклади завжди транслюють підкреслено критичні погляди на Захід та його політику.

Дискурсивно-аналітичний підхід також використовувався у процесі розгляду міжкультурних проблем та кризових комунікацій, презентації їх у перекладі. У до-

¹³ Rasul, S. H. (2019), «Procedures and strategies in English-Kurdish translation of media texts», Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

¹⁴ Valdeón, R. A. (2020), «Journalistic translation research goes global: theoretical and methodological considerations five years on», *Perspectives*, № 28(3), pp. 325–338.

¹⁵ Там само.

¹⁶ Boulanger, P.-P. (2016), «Quand les médias traduisent la crise: les métaphores utilisées par la presse généraliste pendant la crise des subprimes», *Meta*, № 6, pp. 144–162.

¹⁷ van Poucke, P., & Belikova, A. (2016), «Foreignization in news translation: Metaphors in Russian translation on the news translation website InoSMI», *Meta*, № 61(2), pp. 346–368.

слідженні проаналізовано метафори, які використовували консервативна британська газета Daily Telegraph і ліва The Guardian для називання мусульман¹⁸. Дослідник стверджував, що, хоча ці медіа використовують різні метафори, з різною стилістикою та прагматикою, проте обидва наголошують на небезпеці тривалої ісламської експансії.

Ріггс також досліджував стилістичні труднощі перекладу новин (2020), проаналізовано використання терміну «джихад» у зв'язку із описом в медіа подій терористичного нападу в Ніцці в липні 2016 року, проаналізовано способи та прийоми медіа, де під час перекладу припущення перетворювалось на фактичні події.

Переклади новин із позицій активації дискурсивних практик представлено в дослідженнях китайських вчених (Meifang Zhang and Jeremy Munday). Це розробка механізмів перекладу новин із застосуванням можливостей дискурс-аналізу.

Перспективними залишаються також **соціологічні підходи до досліджень журналістського перекладу**. Протягом останніх трьох десятиліть соціологічний аспект представлено в дослідженнях перекладознавців, які працюють над широким спектром тем, від історії перекладу до усного перекладу. Переклади медійних текстів також отримали своїх дослідників в царині соціологічного підходу, зокрема варто звернутись до низки розвідок (Baker, Spiessens, van Poucke). Це використання теорії наративу у дослідженнях (Zanettin, 2016) щодо аналізу реконтекстуалізації перекладів журналістських статей в галузі міжнародної політики¹⁹.

Європейські дослідники поєднують у методиці аналізу перекладів фреймінг і критичний аналіз дискурсу для дослідження стратегій, які використовують російські перекладачі новин на сайті ICM для передачі матеріалів з американських, британських і французьких джерел про кримську кризу. У розвідках ідеться про те, що перекладачі змінювали новини, зображували росію як почесного гравця на світовій політичній арені, а Захід представляли в негативному світлі.

Окрім того, часом використання теорії наративів стосується аналізу текстів новин про війну в Україні, так було встановлено, що ICM активує схеми та наративні моделі, які проводять приховані паралелі з Другою світовою війною і зображують росіян як патріотів, а українців як фашистів²⁰.

Соціологічний підхід, власне модель Бейкера, також використовується в дослідженнях медіадискурсу Сходу²¹. Розглянуто заяви іранських військових, мовою фарсі, і версії перекладів цих заяв, опублікованих BBC, Reuters, The Guardian, Bloomberg, The New York Times, Aljazeera та Almonitor. Переклади заяв продемонстрували вплив ідеологічних маніпуляцій з текстом; вони узгоджувалися з переконаннями, політичною, релігійною, національною орієнтацією медійників-перекладачів.

Теорія наративу також була використана для вивчення відтворення та оприлюднення перекладів пресконференцій президента США Барака Обами та його ки-

¹⁸ Riggs, A. (2019). «On France, terrorism, and the English press: Examining the impact of style in the news», *Intercultural crisis communication*: London: Bloomsbury, pp. 193–215.

¹⁹ Zanettin, F. (2016), 'The deadliest error': Translation, international relations and the news media», *The Translator.*, № 22(3), pp. 303–318.

²⁰ Spiessens, A., & van Poucke, P. (2016), «Translating news discourse on the Crimean crisis: Patterns of reframing on the Russian website InoSMI», *The Translator*, № 22(3), pp. 319–339.

²¹ Shahi, M., & Talebinejad, M. R. (2017), «The ideological role of selective translation in reconfiguration of news frames», *Forum Chicago*, III, № 15(1), pp. 85–105.

тайського колеги. Це сфера інтересів китайських дослідників²², котрі для вивчення процесів перекладу використали теорію наративу, щоб дослідити відмінності між оригінальною та перекладеною версіями промов політиків. Дослідники стверджують, що інституційна роль перекладача може вплинути на кінцевий продукт і, як наслідок, на характер відносин між двома країнами, які представлені у глобальних медіа.

Соціологічні підходи також використано під час дослідження так званого активістського перекладу, коли перекладачі-волонтери виконують переклади для нетрадиційних медіа, намагаючись протистояти гегемонії великих міжнародних компаній у виробництві новин. Використано досвід соціологічного підходу та попередні дослідження з метою аналізу практики перекладу на NewsPro, корейському веб-сайті, який перекладає новини з кількох мов, переважно західних, і також з CNN, BBC і Le Monde. Особливо цікавий той факт, що NewsPro покладається на перекладачів-аматорів, а не на журналістів. Однак навіть при такому підході ступінь ідеологічної маніпуляції залишається високою, оскільки статті мають на меті «кинути виклик домінуючому мейнстрімовому дискурсу корейських ЗМІ»²³.

Ідеї французького соціолога П'єра Бурдьє також застосовуються в методології досліджень багатьох вчених. У дослідженні журналістського перекладу²⁴ використано поняття «габітус» і «капітал» з метою аналізу того, наскільки журналісти та перекладачі залежать від редакційної політики, організаційних та оціночних впливів своїх установ, менеджменту, структур медіа. У центрі уваги таких досліджень – популярні та впливові європейські медіа, наприклад, *Le Monde diplomatique en español*. Hernández провів інтерв'ювання журналістів та перекладачів і розкрив заплутаний набір політичних та економічних відносин, пов'язаних із створенням іспаномовної версії *Le Monde diplomatique* для різних іспаномовних регіонів. У цьому спеціальному дослідженні автори спираються на Концепцію «символічної сили» Бурдьє у поєднанні з інструментами критичного аналізу дискурсу. Це аналіз того, як англійська та французька преса просувала концепцію «прозорості» в низці газет у період з 2001 по 2008 роки²⁵.

Комунікативні студії та дослідження перекладу публіцистики. Комунікативний підхід до дослідження перекладів у журналістиці набув великої популярності останніми десятиліттями. Це насамперед роботи, в яких обговорюють питання, що стосуються вивчення перекладу та комунікації, досліджують створене як діалог між перекладознавцем і дослідником, журналістом. Розглядаються й теоретичні аспекти концепції «перекладу» у журналістиці та/або комунікаційних дослідженнях, де аналіз перекладацької діяльності залишається маргінальним, незважаючи на важливе місце перекладу в медіа.

²² Liao, S., & Pan, L. (2018), «Interpreter mediation at political press conferences: A narrative account», *Interpreting*, № 20(2), pp. 188–203.

²³ Kim, K. H. (2019), «Translators as active agents and translation as an antihegemonic tool in the civil sphere: The NewsPro case», *Translating and interpreting in Korean contexts. Engaging with Asian and Western others*, p.163.

²⁴ Károly, K. (2017), «Logical relations in translation: The case of Hungarian–English news translation», *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, №25(2), pp. 273–293.

²⁵ Boulanger, P.-P. (2016), «Quand les médias traduisent la crise: les métaphores utilisées par la presse généraliste pendant la crise des subprimes», *Meta*, № 6, pp. 144–162.

Нещодавнє дослідження низки журналів із вивчення медійних процесів показує, що вчені-журналісти мають тенденцію використовувати термін «переклад» у загальному сенсі, тобто для позначення будь-яких процесів трансформації або доцільного перекладу²⁶.

Перекладознавці часто використовують поняття комунікації. У своїх дослідженнях Xia, L. (Reference News)²⁷ використовувала концепції, що стосувалися перекладознавства, як-от «трансредагування», а також ті, що стосувалися комунікаційних досліджень, зокрема гейткіпінгу

Дослідження того, як гейткіпінг може вплинути на презентацію учасників політичних комунікацій у демократії західного типу, такої як Південна Корея, було проведено із розглядом ролі інформаційного агентства Yonhap²⁸. Дослідник зазначив, що загальна тенденція перекладу медійних текстів полягає в уникненні негативних оцінок дій уряду: проаналізований алгоритм відбору державним інформагентством матеріалів та статей New York Times про корейський уряд та їхні переклади вказує на те, що це компліментарні матеріали щодо політики корейських урядовців.

У частині досліджень натрапляємо на гіпотезу, згідно з якою переклад є механізмом контролю другого порядку. Іншими словами, переклад може функціонувати як механізм контролю, коли вибираються новини для публікації. Як показує Song, стратегії перекладу можуть запропонувати різні репрезентації тих самих осіб та подій в новинах. Проте нещодавно розглянуто роль перекладу як механізму контролю доступу першого рівня²⁹. Це означає, що вибір текстів для перекладу відображає роль перекладу як механізму контролю ще до того, як тексти будуть перекладені. Статус перекладу як механізму контролю першого рівня досліджувався також у зв'язку з ідеологічною спорідненістю різних політичних подій в різних країнах, наприклад, одночасне висвітлення з однаковими оцінками (унікальна можливість) призначення нового соціалістичного прем'єр-міністра та нового редактора El País в Іспанії.

«Фреймінг» виявився продуктивним у таких галузях наукової думки, як комунікація, лінгвістика та соціологія: «перекладач розвиває певну концептуалізацію новини або змінює своє тлумачення новини. Прийняття рішень у спілкуванні впливає на мислення та загальне ставлення»³⁰. Отже журналісти та перекладачі мають владу над формуванням стрічки новин та можуть змінювати репрезентацію та оцінку подій.

Фреймінг впливає на переклади медійних матеріалів та є центральним в дослідженнях комунікативного характеру журналістського перекладу. У дослідженні китайських версій трьох головних новин, взятих китайськими медійниками у Financial Times, а потім у Sankao Xiaoxi, міститься висновок про те, що новина в китайських медіа, які виступають рупорами уряду, була перекладена так, що подавала лише по-

²⁶ Valdeón, R. A. (2020), «Journalistic translation research goes global: theoretical and methodological considerations five years on», *Perspectives*, № 28(3), pp. 325–338.

²⁷ Xia, L. (2019), «A discourse analysis of news translation in China», London: Routledge.

²⁸ Song, Y. (2017), «Impact of power and ideology on news translation in Korea: A quantitative analysis of foreign news gatekeeping», *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, № 25(4), pp. 658–672.

²⁹ Valdeón, R. A. (2020), «Journalistic translation research goes global: theoretical and methodological considerations five years on», *Perspectives*, № 28(3), pp. 325–338.

³⁰ Xia, L. (2019), «A discourse analysis of news translation in China», London: Routledge.

зитивне висвітлення Китаю, «аби посилити позитивне уявлення про китайську економіку через переклад фінансових новин»³¹, опублікованих на Заході. Це сприяло тому, щоб показати китайську економіку у дуже позитивному світлі, поки Захід переживав економічну рецесію.

У одному з досліджень навіть запропоновано термін «трансфреймінг», щоб подолати розрив між дослідженнями перекладу і журналістикою та, певною мірою, замінити класичну концепцію трансредагування, яку вперше було використано тридцять років тому³².

Як згадувалося вище, концепцією фреймінгу також послуговувалися інші дисципліни, зокрема соціологія, під час дослідження медійних процесів. Часом дослідники спираються на теорію нарації Сомерса та Гібсона, це дає змогу заглибитися в ідеологічні проблеми, котрі лежать в основі перекладів, включаючи використання фреймів, тоді як інші розвідки вдалися до адаптації Бейкером теорії нарації для вивчення журналістських перекладів із політичним зарядом³³.

У такому ключі проходило дослідження 47 новинних текстів стосовно справи Едварда Сноудена. Дослідники (Qin & Zhang), наприклад, зосередились на вибіркового привласненні та маркуванні як на двох різних стратегіях створення наративів (формуванні/переформатуванні) новинної події. Дослідники виявили, що англійські тексти не приділяють особливої уваги участі Китаю в подіях та діяльності Сноудена, тоді як китайські тексти в медіа засуджують США за їхню «масову програму стеження», показуючи американський уряд у дуже негативному світлі³⁴.

Ще одна концепція перекладознавчих досліджень в галузі комунікативістики стосується конвергенції. Щодо визначення самого поняття конвергенції, то в дослідженнях вона представлена як здатність медіа бути «хамелеоном», пристосовуватись, також поняття «конвергенція» тлумачать як співпрацю або синергію між різними медіа³⁵. Конвергенція – це особлива характеристика сучасної журналістики: новинні тексти адаптуються до нових режимів, а також до різних культурних і мовних середовищ.

У сучасному перекладознавстві також розглядаються різні способи, за допомогою яких багатомовні новинні корпорації включають мультимодальний матеріал у свої продукти. Так розглядають методи, які використовують журналісти для перекладів мовлення в новинах Канадської телерадіомовної корпорації, французькою та англійською мовами. Дослідники поєднали лінгвістичний аналіз тексту із етнографічним підходом, щоб показати, що переклад можна подавати у три різні способи: «голос за кадром у вбудованому відео (де голос мовця чути до того, як журналіст додає усний переклад більшої гучності), переклад відео або звуку в супровідному

³¹ Xia, L. (2019), «A discourse analysis of news translation in China», London: Routledge.

³² Liu, N. (2019), «News framing through English-Chinese translation. A comparative study of Chinese and English media discourse», London: Routledge.

³³ Spiessens, A. (2019), «Deep memory during the Crimean crisis: References to the Great Patriotic War in Russian news translation. Target», *International Journal of Translation Studies*, № 31(3), 398–419

³⁴ Qin, B., & Zhang, M. (2018), «Reframing translated news for target readers: A narrative account of news translation in Snowden's discourses», *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, № 26(2), pp. 261–276.

³⁵ Davier, L., Conway, K. (2019), «Journalism and translation in the era of convergence», Amsterdam: John Benjamins, 211 p.

письмовому тексті та субтитри у вбудованому відео»³⁶. Виявлено було різницю у сприйнятті респондентами.

Різниця у способах надання перекладів мовлення у журналістському матеріалі залежить від рівня події: частіше це загальнонаціональні новини, рідше роблять переклад регіональних новин. Цю різницю можна пояснити технологічним прогресом, технічними можливостями, які є у розпорядженні більших національних новинних корпорацій, з одного боку, та у зв'язку з різними уявленнями про відповідальність перед цільовою аудиторією, з іншого. Це також вказує на наявність різного сприйняття діяльності журналіста-перекладача в національних і регіональних новинах. Випуски новин, зазвичай, більш політично навантажені, коли йдеться про федеральні історії³⁷.

Стосовно досліджуваних форм конвергенції у журналістиці варто зазначити, що вчені звернули увагу на способи, за допомогою яких соціальні медіа формують новини, і на те, як нові медіа роблять свій внесок у формування та маніпулювання новинними подіями, перекладаючи їх. Було проаналізував Mediapart, французьку незалежну онлайн-організацію новин, яка представляє новий тип медіа, спрямований на надання сучасним читачам незалежної та неупередженої інформації. У дослідженні засуджуються спрощені тлумачення, які створюють аматори для альтернативних медіа, що більше схильні підтримувати лібертаріанські позиції³⁸. Передбачається, що ці засоби масової інформації дають змогу аудиторії краще взаємодіяти з виробниками новин і «руйнують багаторівневу ієрархію, висвітлюючи раніше незадокументовані історії та даючи можливість висловитися раніше безмовним людям». Так описано місію HuffPost³⁹.

Усе, зазначене вище, свідчить про те, що дослідницький інтерес до перекладу медійних матеріалів експоненціально зростає упродовж останніх десятиріч, а це водночас вказує і на зростання цікавості міжнародних дослідників до аналізу журналістського перекладу. У останніх розвідках учені описують переклад в медіа з різних точок зору, кожна з яких зосереджувалася на певній методології. Дослідження журналістського перекладу стали справді глобальними. Однак хочемо зазначити, що більшість студій сприймала англійську як сучасну lingua franca у виробництві та перекладі новин, та брала її за основу для аналізу інших мовно-культурних площин.

5. Висновок.

Сучасність ставить перед журналістами та перекладачами у сфері медіа чимало завдань, виконання яких – це крок уперед до формування якісних медіа. Увага до сучасних дослідницьких тенденцій та характеру розвідок у журналістиці, у сфері медіаперекладу показує наскільки важливий адекватний переклад, наскільки цінне вміння передати культурну та політичну канву події, дотримуватись етичних принципів, розуміти небезпеку маніпулювання змістами та ідеологіями.

³⁶ Davier, L., Conway, K. (2019), «Journalism and translation in the era of convergence», Amsterdam: John Benjamins, 211 p.

³⁷ Ibid.

³⁸ Hernández Guerrero, M. J. (2017), «Translation in new independent online media: The case of Mediapart», *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, №25(2), pp. 294–307.

³⁹ Roumanos, R., & Noblet, A. (2019), Framing terrorism in the U.S., French, and Arabic editions of HuffPost. In L. Davier & K. Conway (Eds.), *Journalism and translation in the era of convergence*. Amsterdam: John Benjamins, pp. 107–132.

В Україні є можливості уникнути маніпулювання і пропаганди різних ідеологій за рахунок трансформацій первинних текстів медіа під час перекладу, але варто звернутися до досвіду зарубіжних дискурсивно-аналітичних, лінгвістичних, соціологічних та комунікативних розвідок, що мають на меті покращити якість сучасної журналістики, зміцнити зв'язок між перекладацькою майстерністю та журналістикою.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Brisset, A. (2010), «Cultural perspectives on translation», *International Social Science Journal*, № 61(199), pp. 69-81.
2. Brzostowska-Tereszkiewicz, T. (2023), «Przekład modernistyczny (modele i opozycje)», *Współczesne dyskursy konfliktu: literatura – kultura – język*, Red. W. Bolecki, № 14, s. 5-12.
3. Boulanger, P.-P. (2016), «Quand les médias traduisent la crise: les métaphores utilisées par la presse généraliste pendant la crise des subprimes», *Meta*, № 6, pp. 144–162.
4. Davier, L., Conway, K. (2019). «*Journalism and translation in the era of convergence*», Amsterdam: John Benjamins, 211 p.
5. Floros, G. (2022), «Journalism and translation ethics», *The Routledge Handbook of Translation and Media*, Abingdon and New York: Routledge, pp. 250–264.
6. Hernández Guerrero, M. J. (2017), Translation in new independent online media: The case of Mediapart, *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, №25(2), pp. 294–307.
7. Qin, B., & Zhang, M. (2018), Reframing translated news for target readers: A narrative account of news translation in Snowden's discourses. *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, № 26(2), pp. 261–276.
8. Kałęba, W. (2019), «*Wyrwa w świecie: Przekład literacki w sowieckiej Litwie – casus Tomasa Venclovy i rówieśników*», Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, pp. 120-125.
9. Károly, K. (2017), «Logical relations in translation: The case of Hungarian-English news translation», *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, №25(2), pp. 273–293.
10. Kim, K. H. (2019), «Translators as active agents and translation as an antihegemonic tool in the civil sphere: The NewsPro case», *Translating and interpreting in Korean contexts. Engaging with Asian and Western others*, pp. 147–165.
11. Liao, S., & Pan, L. (2018), «Interpreter mediation at political press conferences: A narrative account», *Interpreting*, № 20(2), pp. 188–203.
12. Matsushita, K. (2019), «*When News Travels East: Translation Practices by Japanese Newspapers*», Leuven: Leuven University Press.
13. Mohammed, N. A. (2024), «Ethics of Translation and Journalism: Truth, Accuracy and Cultural Sensitivity in Media Communication», *Al-Noor Journal for Digital Media Studies*, Vol. 1, pp. 35-45.
14. Rasul, S. H. (2019), Procedures and strategies in English-Kurdish translation of media texts. Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
15. Roumanos, R., & Noblet, A. (2019), «Framing terrorism in the U.S., French, and Arabic editions of HuffPost», *Journalism and translation in the era of convergence*, Amsterdam: John Benjamins, pp. 107–132.

16. Riggs, A. (2019), «On France, terrorism, and the English press: Examining the impact of style in the news», *Intercultural crisis communication*: London: Bloomsbury, pp. 193–215.
17. Shahi, M., & Talebinejad, M. R. (2017), «The ideological role of selective translation in reconfiguration of news frames», *Forum Chicago*, Ill, № 15(1), pp. 85–105.
18. Spiessens, A. (2019), «Deep memory during the Crimean crisis: References to the Great Patriotic War in Russian news translation. Target», *International Journal of Translation Studies*, № 31(3), 398–419.
19. van Poucke, P., & Belikova, A. (2016), «Foreignization in news translation: Metaphors in Russian translation on the news translation website InoSMI», *Meta*, № 61(2), pp. 346–368.
20. Valdeón, R. A. (2020), «Journalistic translation research goes global: theoretical and methodological considerations five years on», *Perspectives*, № 28(3), pp. 325–338.
21. Zanettin, F. (2016), ‘The deadliest error’: Translation, international relations and the news media, *The Translator*, № 22(3), pp. 303–318.
22. Xia, L. (2019), «A discourse analysis of news translation in China», London: Routledge.
23. Вишнеvsька, Л. (2015), «Еквівалентність польських і українських фразеологізмів: проблеми перекладу», *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, с. 28–32.
24. Карпенко, Н.О., Полюк, І. С. (2019), «Лексико-стилістичні трансформації та їх особливості при перекладі текстів офіційно-ділового стилю (двосторонні угоди між Францією та Україною)», *Young Scientist*, №10 (74), с. 155-160.
25. Кухаренко В. А. (2002). «Інтерпретація тексту: підручник для студентів філологічних спеціальностей», Латстар, Одеса, 2002, 292 с.
26. Мамрак, А. В. (2009). «Вступ до теорії перекладу», Центр учбової літератури, Київ, 304 с.

REFERENCES

1. Brisset, A. (2010), «Cultural perspectives on translation», *International Social Science Journal*, № 61(199), pp. 69-81.
2. Brzostowska-Tereszkiewicz, T. (2023), «Przekład modernistyczny (modele i opozycje)», *Współczesne dyskursy konfliktu: literatura – kultura – język*, Red. W. Bolecki, № 14, s. 5-12.
3. Boulanger, P.-P. (2016), «Quand les médias traduisent la crise: les métaphores utilisées par la presse généraliste pendant la crise des subprimes», *Meta*, № 6, Pp. 144–162.
4. Davier, L., Conway, K. (2019), “*Journalism and translation in the era of convergence*», Amsterdam: John Benjamins, 211 p.
5. Floros, G. (2022), «Journalism and translation ethics», *The Routledge Handbook of Translation and Media*, Abingdon and New York: Routledge, pp. 250–264
6. Hernández Guerrero, M. J. (2017), Translation in new independent online media: The case of Mediapart, *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, № 25(2), pp. 294–307.
7. Qin, B., & Zhang, M. (2018), Reframing translated news for target readers: A narrative account of news translation in Snowden’s discourses. *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, № 26(2), pp. 261–276.

8. Kałęba, W. (2019), «*Wyrwa w świecie: Przekład literacki w sowieckiej Litwie — casus Tomasa Venclovy i rówieśników*», Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, pp. 120-125.
9. Károly, K. (2017), «Logical relations in translation: The case of Hungarian-English news translation», *Perspectives Studies in Translation Theory and Practice*, №25(2), pp. 273–293.
10. Kim, K. H. (2019), «Translators as active agents and translation as an antihegemonic tool in the civil sphere: The NewsPro case», *Translating and interpreting in Korean contexts. Engaging with Asian and Western others*, pp. 147–165.
11. Liao, S., & Pan, L. (2018), «Interpreter mediation at political press conferences: A narrative account», *Interpreting*, № 20(2), pp. 188–203.
12. Matsushita, K. (2019), «*When News Travels East: Translation Practices by Japanese Newspapers*», Leuven: Leuven University Press.
13. Mohammed, N. A. (2024), «Ethics of Translation and Journalism: Truth, Accuracy and Cultural Sensitivity in Media Communication», *Al-Noor Journal for Digital Media Studies*, Vol. 1, pp. 35-45.
14. Rasul, S. H. (2019), *Procedures and strategies in English-Kurdish translation of media texts*. Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
15. Roumanos, R., & Noblet, A. (2019), «Framing terrorism in the U.S., French, and Arabic editions of HuffPost», *Journalism and translation in the era of convergence*, Amsterdam: John Benjamins, pp. 107–132.
16. Riggs, A. (2019), «On France, terrorism, and the English press: Examining the impact of style in the news», *Intercultural crisis communication*: London: Bloomsbury, pp. 193–215.
17. Shahi, M., & Talebinejad, M. R. (2017), «The ideological role of selective translation in reconfiguration of news frames», *Forum Chicago*, Ill, № 15(1), pp. 85–105.
18. Spiessens, A. (2019), «Deep memory during the Crimean crisis: References to the Great Patriotic War in Russian news translation. Target», *International Journal of Translation Studies*, № 31(3), pp. 398–419.
19. van Poucke, P., & Belikova, A. (2016), «Foreignization in news translation: Metaphors in Russian translation on the news translation website InoSMI», *Meta*, № 61(2), pp. 346–368.
20. Valdeón, R. A. (2020), «Journalistic translation research goes global: theoretical and methodological considerations five years on», *Perspectives*, № 28(3), pp. 325–338.
21. Zanettin, F. (2016), «The deadliest error»: Translation, international relations and the news media, *The Translator*, № 22(3), pp. 303–318.
22. Xia, L. (2019), «*A discourse analysis of news translation in China*», London: Routledge.
23. Vyshnevs'ka, L. (2015), «Ekvivalentnist' pol's'kykh i ukrayins'kykh frazeolohizmiv: problemy perekladu», *Aktual'ni problemy filolohiyi ta perekladoznavstva*, s. 28–32.
24. Karpenko, N.O., Polyuk, I.S. (2019), «Leksyko-stylistychni transformatsiyi ta yikh osoblyvosti pry perekladi tekstiv ofitsiyno-dilovoho stylyu (dvostoronni uhody mizh Frantsiyeyu ta Ukrayinoyu)», *Young Scientist*, №10 (74), s. 155-160.
25. Kukharenko V. A. (2002), «Ynterpretatsyya teksta: Uchebnyk dlya studentov fylolohycheskykh spetsial'nostey», Lat-star, Odessa, 292 s.
26. Mamrak, A. V. (2009), «Vstup do teoriiy perekladu», *Tsentr uchbovoyi literatury*, Kyiv, 304 c.

MODERN MEDIA TRANSLATION: MAIN RESEARCH DIRECTIONS

Iryna Ivanova

Semen Kuznets National University of Economics of Kharkiv

Nauky Ave, 9-A, 61001, Kharkiv, Ukraine,

e-mail: vlad-7@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-4786-4979>

The article explores the key trends in modern media's approach to translation, focusing on major research directions in translation techniques and strategies in journalism, as well as the impact of ideologies and political movements on the development and study of media translation. Several research projects in social communications are presented, examining media translation as an instrument of influence during the ongoing active phase of the war in Europe.

The study aims to review and analyze the main research trends in translation studies and translation practices related to media. The defining parameters of translation analysis and modern media translation techniques emphasize flexibility, efficiency, technological advancement, contemporaneity, and the expertise of the translator-journalist.

It is highlighted that a key priority in contemporary journalism remains the ability to respond swiftly to challenges: to detect and identify manipulation in media translations and to approach research in media translation with responsibility. The war in Ukraine underscores the necessity of closely monitoring the main trends and specificities of media translation, regardless of media ownership or declared editorial policies.

The research methodology is based on a comprehensive approach. The study employs descriptive analysis, as well as analytical and synthetic methods, to process theoretical advancements in the fields of communication studies, journalism, and translation studies. An interdisciplinary approach is applied to examine the complex and syncretic manifestations of translation practices among journalists and translators.

The main findings of the study include identifying key directions in the development of media translation, analyzing the causes and consequences of textual interpretation in modern media, outlining major trends in intercultural communication in journalism, and assessing the dynamics of information warfare in the media space.

Keywords: media translation, adequate translation, communication studies, discourse, propaganda, war, journalism.